

Róża, kalina i kaczką, czyli kultura muzyczna Ukrainy

Mimo, że w Polsce mieszka wiele Ukrainek i wielu Ukraińców, współczesna kultura popularna Ukrainy wciąż jest u nas słabo znana. A muzyka jest przecież uniwersalnym językiem, który może łączyć ludzi różnych narodowości. Bywa też tłem przełomowych wydarzeń lub służy ich upamiętnieniu. Przenosi emocje i znaczenia, które nierzadko stają ważnym elementem tożsamości. Podczas zajęć poznamy kilkoro istotnych dla kultury ukraińskiej twórców i twórczyń oraz ich utwory.

TEMAT: Jaką rolę pełni muzyka w kształtowaniu tożsamości słuchaczy i słuchaczek?

CZAS TRWANIA: 35 - 45 min

POZIOM NAUCZANIA: szkoła ponadpodstawowa

PRZEDMIOT: godzina wychowawcza

CELE:

- przybliżenie uczniom i uczennicom współczesnej ukraińskiej kultury muzycznej i jej roli w kontekście wojen, konfliktów i innych przełomowych wydarzeń,
- umiejętność wskazania podobieństw między zainteresowaniami muzycznymi polskiej i ukraińskiej młodzieży,
- poznanie wybranych współczesnych muzyków z Ukrainy tworzących w języku ukraińskim.

KRYTERIA SUKCESU:

- uczestnicy i uczestniczki zajęć potrafią wskazać jaką rolę, jaką może pełnić muzyka w trakcie wojny lub innych przełomowych wydarzeń,
- uczestnicy i uczestniczki zajęć potrafią wymienić kilkoro współczesnych ukraińskich muzyków i muzyczek oraz wskazać, jaki rodzaj muzyki tworzą.

MATERIAŁY I ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- Materiał nr 1 – teledysk raperki występującej pod pseudonimem alyona alyona do utworu *Rybky*
- Materiał nr 2 – ukraińskie utwory muzyczne powstałe w czasie wojny i/lub upamiętniające ważne wydarzenia
- Materiał nr 3 – karta pracy

Kluczowe zagadnienia: otwartość, różnorodność, kultura, migracje

Metody: burza pomysłów

Formy pracy: praca w grupach, dyskusja

Środki dydaktyczne potrzebne do przeprowadzenia zajęć: karteczki samoprzylepne, tablica lub flipchart, komputer, dostęp do Internetu

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Ćwiczenie 1 – Burza pomysłów i dyskusja

25 min

Zapytaj uczniów i uczennice, co kojarzy im się z kulturą ukraińską. Możesz rozdać karteczki samoprzylepne (post-it) i poprosić, by każda osoba wpisała swoje skojarzenia, a następnie przykleiła notatkę do tablicy lub dużego arkusza papieru na flipcharcie. Wszystkie odpowiedzi przeczytajcie i podsumujcie.

Ile z nich dotyczy współczesnej ukraińskiej kultury? Wymień odpowiedzi związane z muzyką (jeśli takie się pojawiają) i zapytaj uczniów i uczennice, czy znają utwory muzyczne, artystów, piosenkarki lub zespoły muzyczne związane z Ukrainą.

Zapytaj uczestników i uczestniczki zajęć, jakiej muzyki lubią słuchać. Jacy są ich ulubieni artyści i artystki? Jakie piosenki lubią najbardziej? Dlaczego właśnie te? Zapytaj, co na początku przekonało ich do ulubionych piosenek: melodia, rytm, tekst, kontekst, w jakim powstały, kontekst pierwszego kontaktu z utworem, może jeszcze coś innego?

*Opcjonalnie zaprezentuj klasie materiał nr 1 – teledysk do utworu *Rybky* autorstwa ukraińskiej raperki występującej pod pseudonimem alyona alyona (nie musicie oglądać całego klipu, wystarczy fragment). Poproś, aby uczniowie i uczennice zastanowili się, o czym może być ten utwór i jaki przekaz ze sobą niesie. Podkreśl, że nie powinni się zniechęcać tym, że nie rozumieją słów. Połóż nacisk na rozumienie przekazu pozajęzykowego – rytmu, melodii, obrazów w wideoklipie.*

Po odsłuchaniu piosenki zapytaj: „Czy podobał wam się ten utwór?”, „Jak myślicie, o czym jest ta piosenka?”, „Co z niej zapamiętaliście?”, „Czy coś was zdziwiło albo zaciekało?”. Porozmawiajcie o swoich wrażeniach. Przybliż młodzieży postać artystki i powody, dla których jej twórczość jest uważana w Ukrainie za przełomową w kontekście współczesnej muzyki popularnej (m.in. użycie języka ukraińskiego oraz kwestie ciała i płci: kobieta-artystka w męskim świecie hip-hopu, nienormatywne, nieidealne ciało, gra z estetyką hip-hopowych teledysków i tym podobne)

Zapytaj uczniów i uczennice, jaką rolę poza czysto rozrywkową może pełnić muzyka. Możesz zapytać: „Czy jakieś utwory muzyczne są ważne dla was osobiście?”, „Czy znacie utwory muzyczne, które z

jakiegoś powodu są ważne dla większej grupy ludzi?”, „Takie, które upamiętniają ważne wydarzenia lub które grały ważną rolę w czasie przełomowych wydarzeń?”.

Ćwiczenie 2 - Słuchanie i praca w grupach

15 min

Podziel klasę na grupy i przygotuj do odtworzenia utwory z materiału nr 2. Mogą to być krótkie fragmenty (ok. 1-1,5 minuty) wybranych utworów z zaproponowanej listy. Rozdaj grupom materiał nr 3 - karty pracy. Każda grupa powinna dostać tyle kart pracy, ilu utworów będziecie słuchać.

Przeznacz polecenie: „Usłyszycie teraz fragmenty kilku ukraińskich utworów. Po wysłuchaniu każdego odpowiedzcie na pytania, które znajdziecie w karcie pracy”.

Odtwórz fragmenty wszystkich wybranych utworów. Po każdym daj młodzieży ok. 2 minuty na szybką burzę mózgów i udzielenie odpowiedzi na pytania.

Podsumowanie

8 min

Po upływie czasu wylosuj dwie grupy i poproś o zaprezentowanie na forum klasy wyników ich pracy. Przedstaw autorów i autorki utworów. Wyjaśnij krótko kontekst powstania piosenek i ich znaczenie symboliczne.

Wróć do pytania o rolę muzyki. Jaki przekaz może nieść muzyka? Dlaczego muzyka jest ważna, zarówno osobiście, jak i w sensie społecznym? Zachęć uczniów i uczennice do dyskusji

POLECANE MATERIAŁY:

- Materiał nr 1: alyona alyona – Rybky;
  - o alyona alyona – Рыбки, <https://www.youtube.com/watch?v=6IJETYWNT9U> (2:04).
- Materiał nr 2: ukraińskie utwory muzyczne, które powstały w czasie wojny i/lub upamiętniają ważne wydarzenia:
  - o Dakh Daughters "Rozy / Donbass" (live acoustic), MoustacheCinema, <https://www.youtube.com/watch?v=6wCgZh-nczY> (3:16).
  - o Pink Floyd – Hey Hey Rise Up (feat. Andriy Khlyvnyuk of Boombax), Pink Floyd, <https://www.youtube.com/watch?v=saEpkcVi1d4> (3:54).
  - o Pikkardiyska Tertsiya / Пікардійська терція - Plyve kacha / Пливе кача, Trebonis, https://www.youtube.com/watch?v=-KNHAXbH_nY (4:02).
  - o Океан Ельзи - Країна дітей feat. alyona alyona (Okean Elzy version Krajna ditey), Океан Ельзи, https://www.youtube.com/watch?v=oT_a2H98F-M (4:22).
  - o Jamala - 1944 (Official Music Video), Jamala | Джамала, <https://www.youtube.com/watch?v=wNECV2h-y58> (3:23).
  - o alyona alyona - Молитва (feat. Jerry Heil), alyona alyona, <https://www.youtube.com/watch?v=5A3ndYDeYkU> (1:27).
- Materiał nr 3: karta pracy
  - o Jak myślicie, o czym jest ten utwór? Jakie emocje przekazuje?
  - o Jak określilibyście ten styl muzyczny? Do jakich innych utworów jest podobna ta piosenka?

Więcej materiałów na stronie internetowej programu: www.globalna.ceo.org.pl

Materiał powstał w 2022 roku ramach przedsięwzięcia „I am European: Historie i fakty o migracjach na XXI wiek” realizowanego przez Centrum Edukacji Obywatelskiej.

Projekty współfinansowane są ze środków Unii Europejskiej. Treść wyraża wyłącznie poglądy autorów/autorek i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Unii Europejskiej.

„I am European. Historie i fakty o migracjach na XXI wiek” jest częścią programu DEAR (The European Commission's Development Education and Awareness Raising Programme), który wspiera projekty angażujące społeczeństwo Unii Europejskiej w globalne zagadnienia rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego. Poprzez finansowanie programów takich jak „I am European. Historie i fakty o migracjach na XXI wiek”, DEAR promuje uniwersalne wartości, m.in. wolność, demokrację, praworządność oraz umożliwia obywatelom i obywatelkom Europy włączenie się w globalny rozwój. Program DEAR finansuje około 30 programów w krajach członkowskich UE. Projekty te przyczyniają się do zwiększenia zrozumienia i zaangażowania Europejczyków i Europejczyk w kreowanie pozytywnych zmiany społecznych zarówno na poziomie lokalnym, jak i międzynarodowym. Działania DEAR wspierają również pracę UE na rzecz realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju.

Wydawca: Fundacja Centrum Edukacji Obywatelskiej
ul. Noakowskiego 10, 00-666 Warszawa
www.ceo.org.pl
Warszawa 2022

Autor: Stowarzyszenie Pracownia Etnograficzna
Redakcja merytoryczna: Katarzyna Dzieciołowska
Redakcja językowa i korekta: Justyna Yiğitler

Materiał jest dostępny na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 4.0 Międzynarodowe. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz Fundacji Centrum Edukacji Obywatelskiej. Zezwala się na dowolne wykorzystanie utworu, pod warunkiem zachowania ww. informacji, w tym informacji o stosowanej licencji i posiadaczach praw.